

Kék hírek

A múlt hét rendőrségi híreinek egyike foglalkozott az esettel, mikor a szarvasi Paletta üzlet elé hívták a rendőröket verekedés miatt. Mint akkor leírtuk, az ültetés egyoldali volt, az egymással szembenállók közül csak egyik szenvedett sérüléseket. Az előző héti hírből is szerepelt, hogy a sérülések nyolc napon belül gyógyulók voltak. Egy hét múlva tisztázódott, hogy az elsődleges adatok valóban nyolc napon belül gyógyuló sérülésekre utaltak, de a látleletek és a röntgenfelvételek beszerzését követően a rendőrség súlyos testi sértés miatt indított büntetőeljárás az elkövető ellen, a sérülések nyolc napon túl gyógyulónak bizonyultak.

Vizbefulladt

Két Békésszentandrán, a Dinnyelaposi Üdülőszalon nyaraló férfi vízbalesetéről érkezett bejelentés július 25-én délelőtt a Szarvasi Rendőrkapitányságra. A rendőrök a helyszínen megállapították, hogy egy békéscsabai és egy békési férfi kenuval csónakázni indultak a Holt-Körösön. Eddig ismeretlen okok miatt a kenu felborult utasai a vízbe estek, egyikük, P.I. 54 éves békési lakos vízbe fulladt. Az ügyet a közlekedésrendészeti osztály szakértők bevonásával vizsgálja.

Agyonnyomta a pótkocsi

Szarvasra szökött A Mezőkövesdi Rendőrkapitányság értesítette a szarvasi rendőröket, hogy egy idős kovács házi férfi bejelentés nél-

kül eltávozott az Orosházi Kórházból és valószínűleg Szarvasra ment. A szarvasi járőrök orvossal érkeztek a megadott címre, ahol megtalálták a keresett embert, akit kezelőorvosai önmagára és környezetére is veszélyesnek ítélték, ezért a rendőrök a gyulai kórház pszichiátriai osztályára vitték.

Szintén pszichiátriai esetnek bizonyult az alanya annak a bejelentésnek, mely Gyomaendrődről érkezett. A Szarvasi Rendőrkapitányságra a Szarvasi Rendőrkapitányságra. A kikerülő rendőrségi megállapította, hogy a nő ittas állapotban tolta a kerékpárját, megbolított és elesett, de nem sérült meg. A biztonság kedvéért a rendőrök az asszonyt a mentőknek adták át.

Nem kerékpárt tolt, autót vezetett az a férfi, akivel szemben július 24-én a gyomaendrői rendőrök intézkedtek ittas vezetés miatt.

Szintén közrejártszott az alkoholfogyasztás abban a balesetben, amely július 23-án történt. Egy traktor öntözőcsöveket szállított a mögé akasztott pótkocsin. A Gyomaendrői úton haladva a

traktor felborult, a benne ülő két ember megsérült. A baleset okai között szerepelt, hogy a rögzítetlen öntözőcsövek lengésbe hozták a pótkocsit, és az is, hogy a traktor vezetője alkoholt fogyasztott mielőtt útnak indult volna. A vezető és az utas sérülése is nyolc napon belül gyógyuló.

Július 27-én a Vágóhid utca 75. szám előtt egy szabályosan álló személygépkocsinak ütközött egy ittas kerékpáros. A baleset nem okozott személyi sérülést.

Nem is telket akartak

Egy örménykúti férfinél telekvásárlás címén toppant be egy nő és két férfi július 26-án kora délután. A férfiak hamarosan távoztak, de a társaság nő tagja kíváncsi volt a telek határára is, ahová természetesen elkísérte őt az eladó. Később vette csak észre, hogy időközben a lakásból eltűnt 60 ezer forint készpénz és egy aranygyűrű.

Nem kis kár érte azt a mezőgazdasági vállalkozást, melynek a szarvasi határban telepített Lineár öntözőberendezése mellől 200 liter gázolajat loptak el egyelőre ismeretlen tettesek július 24-én reggel.

A 2003/2004-es tanévre a Tessedik Sámuel Főiskola Pedagógiai Kara nyári pótfelvételi lehetőséget hirdet költségterítéses képzésben
óvodapedagógus, nemzetiségi (szlovák, román) óvodapedagógus, tanító nemzetiségi (szlovák, román) tanító
 szakokon nappali, levelező, valamint másoddiplomás képzésben. Bővebb felvilágosítást a kar tanulmányi osztálya ad, a (66) 311-511-es telefonszámon

Kurzuszáró hangverseny

A Kelenvölgyi Kamarazenei Stúdió negyedik nyári kurzusának záró hangversenyét a Fő Téri Általános Iskola dísztermében tartották meg július 24-én, melyre a kurzus résztvevői és vezetői közösen készültek a rendelkezésükre álló egy hét leforgása alatt.

A szarvasi kurzust Czettner Vera, a Budapesti Bartók Béla Zeneművészeti Szakközépiskola hegedűtanára és Várnagy Mihály, a Liszt Ferenc Kamarazenekar brácsa szólamvezetője vezette. Czettner Vera elmondta, hogy minden évben igyekeznek a szakma legnagyobb mestereit meghív-

tanára volt. A jelenlévők megtudhatták azt is, hogy a hangverseny előadói között nemcsak a Bartók Béla Zeneművészeti Szakközépiskola hallgatói, hanem már diplomás kamaraművészek is felléptek. Ezen túl voltak az estnek olyan előadói is, akik munka után, a mindennapi gondok felretéve, merő kedvtelésből zenélnek, hisz polgári foglalkozásuknak nem sok köze van a művészeti ághoz. A repertoáron szerepelt Mozart, Dvorzák, Debussy, Schubert és Brahms zeneműveinek néhány részlete, melyeket vonós és fúvós hangszereken adtak elő a kurzus résztvevői. A hangverseny után Czettner Vera megköszönte, hogy itt lehetnek és élvezhették a gyönyörű város környezetét, holtágnak enyhülést adó vizét, továbbá az őket körülvevő emberek szeretetét. Külön köszönetet mondott Brachna Irénnek, a Chován Kálmán Művészeti Alapiskola igazgatójának, aki hitt bennük és segítette munkájukat e néhány nap során.

J. K.

Haverok, buli, ... de azért ésszel

A minap a fahidon átkerekelve szomorúan láttam, hogy bizony még mindig nagy divat a korlátról a mélybe ugrani és csobbanni egy nagyot a hűsítő habokban. Nem is lenne ez olyan nagy baj, ha a furdást már eleve nem tillandó tábla és nem lenne ráadásul életveszélyes is ez a fene nagy "bátorság". Részemről én nem vittem volna soha vásárra a bórrom pusztán csak azért, hogy két percig hős legyek. Persze tudom, hogy mindenki szeretne beleválni a haverok előtt. Olyannak, aki nem fél semmitől. Csak nem tudom, hogy azok a bizonyos haverok vajon mit szólnának, ha egyszer egy ugrás balul sülné el. Mondjuk egy szerencsétlen elrugaszkodás, nagy koppanás a tartópillérek és egy eszméletlen elmerülés. Akkor ki mentené ki a hőst? Ki húzná ki a bajból (jelen esetben vízből)? Mert az ész nélküli takmerőség biztos nem vonszolná a partra. Szóval nem akarok én semmi jónak elrontója lenni, csak ha már mindenáron fel kell rugni azokat a konvenciókat és meg kell szegni a szabályokat (mert néha tényleg kényszer van rá az embernek, amolyan belső féle), akkor azt azért senki ne az élete árán tegye. Szerintem ha ebbe az érintettek is beleszólnának, akkor elég hamar rájárnának, hogy annyit ez a fajta két pernyi hős szerep még véletlenül sem ér. -mil-

Keserűdes jelentés a csángók világából

2. rész: A moldvai csángók nyelve

Csak ünnepnapon használják

A csángók általában egy-két évszázada élnek külön az anyanyelvűektől, két évszázadon át őrizték anyanyelvüket. Egyes nyelvészek szerint - elzártságuk következményeként - ők őrizték meg leginkább az ősi magyar nyelvet. Lehet, hogy ez régen igaz volt, mára azonban már ez az állítás nem igaz. A felnőttek többsége érti a magyar nyelvet. Hangos köszönetünk: „Adjon isten, jó napot!” volt a válasz, kérdéseinkre azonban a románnal erősen kevert nyelven válaszoltak, egyes fogalmakra nincsenek magyar szavaik. Fűresán, hadarva, számunkra néha alig érthetően beszélnek. A középgeneráció egymás közt a románul beszél, írni csak románul tudnak, a gyerekek többsége nem tud magyarul.

A román hatóságok számunkra szinte érthetetlen agresszivitással kezelik a csángókat. Szerintük a csángók elmagyarosodott románok, tehát: vissza kell románosítani őket. Ehhez minden feltételük adott. A XX. század elejéig a csángók földjén nem voltak iskolák, így nem volt írásbeliség sem. (Sem magyar, sem román.) A szocialista állam iskolákat létesített, magyarokat is, románokat is. 1957-ben a magyar iskolákat bezárták (mintegy nyolcvan). Az iskolákba és a templomokba magyarul nem tudó vagy tudni nem akaró, román tanulókat és papokat helyeztek, akik mindent megtettek és megtesznek azért, hogy a magyar nyelv kihaljjon. („A magyar az ördög nyelve” - prédikálják az egyház szolgái.) Ezután az iskolákba kerülő kicsik azt tapasztalták, hogy nem értik, mit mond a tanító. Azóta is csak román nyelvű tanítás folyik az iskolákban. A szülők, hogy eleget tegyenek a rendszer elvárásainak, nem tanították meg gyermekeiket a magyar nyelvre. Így a mai 5-6 évesek csak románul beszélnek, s így tanulnak meg írni, olvasni. Aki később mégis megtanul magyarul (nagyon kevesen vannak ilyenek), csak beszélni tud ezen a nyelven, írni nem.

Külön nyelvi tanulmányt lehetne írni a most épülő klézsei obeliszk feliratról, amely tökéletesen tükrözi a beolvadási folyamatot, egyben igazolja a csángók magyar eredetét. A márványoszlopra az I. és II. világháborúban elesettek neveit vésték. Az I. világháborús névsor szinte kizárólag jól felismerhető magyar neveket tartalmaz, a II. már fele-fele arányban románokat is. Ha azonban tüzetesen megvizsgáljuk a „román” neveket, sokukban felfedezhető a magyar eredet. Feltűnően sok az utónév eredeti családnév (István, András, László György, ugyanaz később Stefan, Andrei, Laslau, George). Néhány gyakori magyar név is a romános írásmód mögé rejtőzik: Sabau, Cadar, Ferent (Szabó, Kádár, Ferenc). Ugyanakkor mindkét névsor megőrizte a magyaros névhasználatot: elől áll a családnév, utána az utónév.

Háziaszonyunk eleinte nagyon nehezen tudta megérteni magát velünk, noha tökéletesen értette, mit mondunk neki. Kereste a szava-

kat. Másnapra szinte már gördülékenyen beszélgettünk. (Megnéztem a polcán lévő 8-10 könyvet: mind román nyelvű volt.)

Jól tükrözi a viszonyokat a következő eset. A pusztinai román plébános (a csángók katolikusok) ebben a „hótszegény” faluban most építettet magának és társának egy hatalmas, emeletes plébániát a templom mellett, két szolgájukkal lakják. András, a buszsofőr, aki sajátjaként övta munkáltatója autóbuzsát, úgy érte, hogy az isten háza mellett lehet csak biztonságban járműve (a parányi udvarokban nem fért el), ezért odagördült. Azonnal megjelent a plébános, és indulatos magyarázatba kezdett.

- Nekem aztán mondhatod, nem tudok románul - vette bizalmasra a figurát András, és tovább tett-vett járműve körül. Amit ezután a „magyarul nem tudó” plébánostól az „ördög nyelven” kapott, arra készítette, hogy sürgősen odébájljon járművével együtt.

Néhány megszállott mára kiharcolta, hogy hetente egy órában tanulhassák a gyerekek a magyar nyelvet - mint „idegen” nyelvet - néhány iskolában. Először csak házaknál tartották délutánonként a magyart - ezt is üldözték -, ma már (reggel héttől nyolcig) az iskolában is tanulhatják.

- Kevesen járnak. Ezt az időpontot inkább büntetésnek érzik a gyerekek - mondta keserűen az egyik tanító. - De azért tovább harcolunk a nyelvtanításért. Most nyolc iskolában tanulják a magyart, jövőre 14-ben fogják. Lesz ez még sokkal több is - teszi hozzá töretlen hittel.

A csángók ma már tudják, kik a magyarok. Egy-egy busz érkezése nagy esemény a faluban. Hírt jelent, pénzt jelent, egy ismeretlen világot jelent. A csángók szeretik a magyarokat: a háziak a lelkiüket tették ki, hogy minél kényelmesebben lakjunk, lestek kívánságainkat, egy kapatos férfi a kocsmá előtt mindenkinek (a férfiaknak is) kezet csókol. A csángók tudnak Magyarországról. Egy-egy laza szál (látogatás Budapestre, turisták a faluban, alkalmi munka Magyarországon) ma már odafűzi őket. Vágyaik netovábbja: „Magyarba” dolgozni. Ez a többség számára elérhetetlen álom, de néhány merész fiatal már megjárt Magyarországot: nekik ez a mesés gazdagság országa. Aki viszont megjárta, nem akar többé csángóföldön élni: elmegy Csíkba, Erdélybe, Bukarestbe vagy bárhol, ahol emberi módon lehet élni.

A csángókról „nemzetközileg” kimondott, hogy léteznek. Ez - ha egyáltalán tudnak róla - nemigen érdekli őket. (A románokat sem.) „Identitásuk” anyyi, hogy csángónak vallják magukat, olykor magyaroknak. De hogy ez jelent-e valami érzelmi többletet számukra, e néhány nap alatt nem derülhetett ki.

Kutas Ferenc

(folytatjuk)

Dr. Reszkető Péter felvételei

Csángómagány